

ГУМАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО – ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ У КОЛЕДЖІ НФаУ

Горбаньов В.В.

Коледж Національного фармацевтичного університету

В сучасних умовах життя вимагає від майбутніх фахівців фармації якісної практичної підготовки й уміння ініціативно вирішувати професійні завдання. Вищий навчальний заклад повинен не просто дати студентам той чи інший обсяг знань і умінь, а й сформувати таку людину, яка здатна творчо мислити, приймати рішення, виробити свою позицію в житті, свій світогляд, ставлення до себе та інших і вміння адаптуватися до умов життя. Це відповідно вимагає зміни стратегії управління процесом навчання, за якою акценти переносяться на особистість як суб'єкт навчальної діяльності. У зв'язку з цим фармацевтична освіта одержує нові філософські й методологічні передумови: демократизацію, індивідуалізацію, свободу творчості, що включаються безпосередньо до поняття гуманізації як способу, засобу формування цінностей. За умови гуманізації освіти, іншими словами, при побудові освітніх систем, спрямованих на забезпечення прав особистості, на розвиток, самовизначення й визнання її самоцінності, змінюється ціннісна парадигма, в якій домінуючими стають морально-етичні цінності. Неможливо сформувати молоде покоління, здатне розвиватись етично, удосконалювати світогляд і творити власну державу без вивчення та поглиблення ними ґрунтовних, об'єктивних, правдивих знань про історію, культуру, суспільну етику, національні особливості своєї держави. Пріоритетними напрямками у формуванні молодого фахівця повинні бути педагогічні процеси, спрямовані на особистість із сучасними й актуальними знаннями, креативністю і критичністю мислення, ініціативністю і творчістю. Не меншого значення набувають такі якості, як висока моральність, особистісна відповідальність, внутрішня свобода, спрямованість на досягнення мети раціональним шляхом та коректними засобами [1].

Відповідно до Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті та основними нормативно-правовими актами у сфері освітньої діяльності підготовка фахівців повинна будуватися на нових, сучасних ідеях і підходах до організації навчально-виховного процесу. Вони повинні системно втілювати такі основні принципи:

- гуманізація освіти, єдність навчання і виховання, залучення студентської молоді до духовних цінностей, формування цінностей загальнолюдської моралі;

- свобода вибору та відповідальність за результати освітньої діяльності, професійне самовизначення особистості, що актуалізує внутрішню мотивацію, розвиває потребу у свободі творчості, автономності, самоуправлінні та самокорекції, забезпечує толерантність стосовно особистості студента;

- відкритість і демократичність освітньої діяльності, доступність навчання для будь-якого громадянина з врахуванням рівня його доузівської та індивідуальної підготовки;

- органічний зв'язок з національною та світовою культурою, історією, традиціями;

- взаємодія з іноземними вузами, що здійснюють підготовку фахівців гуманітарного, економічного і лінгвістичного профілів;

- самопізнання з метою встановлення в собі нових якостей, характеристик, поглибленого осмислення властивостей і станів особистості студента;

- використання важелів відповідальної поведінки студентів у процесі навчання;

- духовно-моральний пошук власної життєвої позиції, індивідуально-колективна відповідальність за дотримання умов і досягнення результатів у процесі освітньої діяльності.

Вказані принципи необхідно покласти в основу формування системи гуманітарних знань. Зокрема, велике значення надається таким проблемам:

- формування почуття професійної та моральної відповідальності;

- дотримання сформованого професійного стереотипу поведінки;

- вироблення моральної обґрунтованості службових взаємовідносин;
- вироблення культури професійних дій;
- погодження суспільних і особистих професійно-етичних інтересів;
- дотримання «честі мундира».

Розв'язанню поставлених проблем поряд з фаховими дисциплінами сприяють суспільні та загальноосвітні дисципліни: історія України, всесвітня історія, основи філософських знань, соціологія, культурологія, людина і світ, політологія, основи правознавства та ін. Перш за все вивчення студентами цих дисциплін сприяє формуванню наукового світогляду та навичок самостійного мислення, наукового уявлення про взаємозв'язок природних та спеціальних дисциплін, дозволяє підвищити загальнокультурний рівень сучасного фахівця, виховує гідність та відчуття необхідності обраної професії [3].

Викладачі циклової комісії суспільних та загальноосвітніх дисциплін Коледжу НФаУ до кожної з цих дисциплін підготували необхідне навчально-методичне забезпечення: робочі навчальні програми, тексти лекцій, матеріали для самостійної роботи студентів, плани семінарських занять, методичні вказівки, завдання для поточного та підсумкового контролю знань, підготовлено навчально-методичні комплекси. Така ґрунтовна методична база дає можливість урізноманітнювати форми і методи практичної підготовки сучасного фахівця фармації, поєднати теорію та практику. На наш погляд головне завдання викладачів суспільних та загальноосвітніх дисциплін – послабити технократичний крен у мисленні сучасного фахівця, орієнтувати його на людські цінності. Вища школа повинна надавати такі знання, які б стимулювали у студента потребу в самоосвіті й самовдосконаленні для власного духовно-інтелектуального росту, для підвищення освіченості й становлення інтелігентності. Надзвичайний динамізм сучасної цивілізації (стрімка зміна техніки й технології), процес поглиблення інтелектуальної творчості диктують необхідність формувати не обмеженого фахівця, а всебічно розвинену особистість. При гуманізації вищої освіти акцент переноситься на особистість студента, що обумовлюється індивідуалізацією навчання, чи так званім особистісним підходом, оскільки навіть оволоді-

вши досить великим багажем знань у певній галузі, оцінити їх значущість здатна лише особистість розвинена, орієнтована на високі цінності й ідеали. Особистісний підхід передбачає повагу до гідності студента, розуміння і прийняття його цілей, установок, створення максимально сприятливих умов для розкриття особистості в її всебічному самовизначенні й саморозвитку [2].

Під час проведення лекційних та семінарських занять особлива увага приділяється міжпредметним зв'язкам для максимального охоплення специфіки тієї чи іншої спеціальності («Фармація», «Аналітичний контроль якості хімічних лікарських сполук», «Виробництво фармацевтичних препаратів»). Різноманітність здійснюваних форм навчально-виховної аудиторної та позааудиторної роботи стимулює розвиток пізнавальної активності студентів, сприяє згуртованості навчальних груп, формує суспільнокорисний характер діяльності особистості, допомагає оволодіти досвідом соціальної поведінки. По-справжньому повноцінно гуманізація освіти виявляється лише в тому випадку, якщо поряд із наявністю відповідного світогляду й стилю спілкування зі студентами педагог буде мати конкретні прийоми навчання, що розкривають щиру турботу викладача про успіхи студента у навчанні. До таких прийомів можна віднести: принцип індивідуального підходу в навчанні, принцип доступності, принцип позитивного емоційного фону навчання. Найбільш повно реалізується гуманістичний характер навчання при індивідуальному підході до студентів. Надійним помічником викладачів у процесі гуманізації навчання через підвищення його доступності є актуалізація опорних знань перед засвоєнням, а також діагностика правильності засвоєння й розуміння. Актуалізувати опорні знання – значить оживити, відновити в пам'яті раніше вивчені факти-зведення і поняття, що будуть потрібні для оволодіння новим матеріалом.

Поглибити практичні знання з фаху студентам допомагають сучасні форми організації виховної роботи, тому традиційними і дуже популярними серед студентів та викладачів Коледжу НФаУ стали творчі та пошукові заходи, які проводяться протягом навчального року. Наприклад, тижні: національно-патріотичного та правового виховання, фізико-математичних дисциплін. Про-

водяться виховні заходи: «Козацькому роду - нема переводу!», «Молодь і право», «Дзвони пам'яті», до річниці Голодомору 1932-1933 рр. та «Харків – місто моєї юності». Активну діяльність проводять студентські гуртки: історичний «Пошук» (керівник Проневич Т.М.), фізичні «Еврика» (керівник Тітар О.І.) та «Ерудит» (керівник Золотницька Г.Л.). Важливим елементом навчально – виховного процесу є екскурсійна робота, студенти систематично відвідують Харківський історичний музей, Харківський художній музей, музей історії МВС, музей сексуальних культур світу, музей Голокосту, музей історії фармації НФаУ, музей історії ХНУ імені В.Н. Каразіна, музей природи, музей археології та етнографії Слобідської України, музей - садибу Г.С. Сковороди, Планетарій, «Ландау-центр» та ін.

Таким чином викладачі суспільних та загальноосвітніх дисциплін безпосередньо чи опосередковано вносять свій вклад у гуманізацію навчально – виховного процесу та підвищення якості практичної підготовки, фахових знань і умінь студентів Коледжу НФаУ, бо добре розуміють - мета всього педагогічного колективу єдина: підготувати висококваліфікованих, конкурентоспроможних спеціалістів – практиків для фармацевтичної галузі сектору охорони здоров'я ХХІ століття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амонашвили Ш. А. Размышления о гуманной педагогике. – М.: Педагогика, 1996.
2. Берулава М.Н. Состояние и перспективы гуманизации образования // Педагогика. – 1996. – № 1. – С. 9 – 12.
3. Кісіль М.В. Гуманізація вищої освіти як сучасна тенденція // Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій: матеріали конференції. – Суми, 2008. – С. 49–51.